

Η μετάβαση από τον αναλογικό στον ψηφιακό πολιτισμό. Η συλλογή χαρτών της Βιβλιοθήκης της Βουλής

Το παρόν κείμενο ανακοίνωσης παρουσιάστηκε στο:

31ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών – 22-24/10/2025

Ιωάννινα

Βιβλιογραφική αναφορά ανακοίνωσης στα ελληνικά & αγγλικά:

- Παπακωνσταντίνου, Α. & Καλαντζή, Κ. (2025). Η μετάβαση από τον αναλογικό στον ψηφιακό πολιτισμό. Η συλλογή χαρτών της Βιβλιοθήκης της Βουλής. *31ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. Ακαδημαϊκή ευημερία, ελευθερία και ακεραιότητα: Από το AB στο AI, Ιωάννινα.
<https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/39351>
- Papaconstantinou, A. & Kalantzi, K. (2025). The Transition from Analog to Digital Culture. The Map Collection of the Library of the Hellenic Parliament. *31st Panhellenic Academic Libraries Conference*. Academic Well-being, Freedom, and Integrity: From AB to AI, Ioannina.
<https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/39351>

Περιεχόμενα ηλεκτρονικού αρχείου:

- Πλήρες κείμενο εργασίας / full-text in Greek
- Στοιχεία ανακοίνωσης στην ελληνική γλώσσα
- Conference paper's details in English

Για φιλικότερη πλοήγηση συνιστάται εμφάνιση του δυναμικού παραθύρου περιήγησης (επικεφαλίδων/σελιδοδεικτών).

Το περιεχόμενο διατίθεται **ελεύθερα** με άδεια χρήσης: Creative Commons Attribution CC **BY-NC-ND** 4.0 International License

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Πλήρες κείμενο εργασίας / full-text in Greek

Εισαγωγή

Στο πρώτο τέταρτο του 21ου αιώνα, η ακαδημαϊκή κοινότητα βρίσκεται ενώπιον μιας βαθιάς και σύνθετης πρόκλησης: τη ριζική μεταμόρφωση του τοπίου της γνώσης και της μάθησης κάτω από την επίδραση της τεχνητής νοημοσύνης. Εάν το «AB» συμβολίζει τη γραφή, την αλφαβητική παιδεία και την υλικότητα της μάθησης, το «AI» αντιπροσωπεύει ένα νέο καθεστώς νοητικής παραγωγής, όπου ο αλγόριθμος συνδιαμορφώνει το περιεχόμενο, τη διαδικασία και την αξία της γνώσης.

Το πέρασμα από το AB στο AI δεν συνιστά απλώς τεχνολογική εξέλιξη, αλλά οντολογική και ηθική μετατόπιση· απαιτεί έναν αναστοχασμό πάνω στις θεμελιώδεις αρχές της ακαδημαϊκής ζωής: την ελευθερία, την ευημερία και κυρίως την ακεραιότητα. Η τεχνητή νοημοσύνη θέτει καίρια ερωτήματα σχετικά με την αυθεντία, την υπευθυνότητα, την πρωτοτυπία και την ειλικρίνεια στην εκπαιδευτική και ερευνητική πράξη. Το παρόν κείμενο εξετάζει θεωρητικά τον τρόπο με τον οποίο η Τεχνητή Νοημοσύνη μετασχηματίζει τις έννοιες της ακαδημαϊκής ηθικής, αναζητώντας όχι απλές απαντήσεις, αλλά ένα νέο ηθικό λεξιλόγιο για μια μετα-αλφαβητική εποχή.

Η Συλλογή Χαρτών της Βιβλιοθήκης της Βουλής

Η Συλλογή Χαρτών της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων αποτελεί έναν σημαντικό πυλώνα των συλλογών της, η οποία περιλαμβάνει 5.000 χάρτες, άτλαντες, σπάνια χειρόγραφα, έντυπα, κοινοβουλευτικά και ιστορικά αρχεία, επίσης και οπτικοακουστικό υλικό, και το μεγαλύτερο μέρος της βιβλιακής παραγωγής της χώρας. Στο πλαίσιο του έργου δημιουργίας Ψηφιακής Βιβλιοθήκης των τεκμηρίων της Βιβλιοθήκης, το οποίο παρουσιάστηκε στις 8 Μαΐου 2025, ένα μεγάλο μέρος της Συλλογής μετατράπηκε σε ψηφιακά αρχεία. Σήμερα, πάνω από 3.366 ψηφιοποιημένοι χάρτες είναι διαθέσιμοι στο ψηφιακό αποθετήριο της Βιβλιοθήκης.

Το ψηφιακό αποθετήριο (digitallibrary@parliament.gr)¹ προσφέρει ένα ενιαίο και φιλικό προς τον χρήστη περιβάλλον, που επιτρέπει την εύκολη πρόσβαση και αναζήτηση σε ολόκληρη τη συλλογή, η οποία περιλαμβάνει πλέον πάνω από 14 εκατομμύρια ψηφιακές εγγραφές. Ανάμεσά τους βρίσκονται οι χάρτες, καθώς και αρχεία εφημερίδων, κοινοβουλευτικά κείμενα και προσωπικά αρχεία σημαντικών ιστορικών προσώπων. Η ψηφιοποίηση και τεκμηρίωση πραγματοποιήθηκε με χρηματοδότηση ευρωπαϊκού προγράμματος, με βασικό στόχο την ευρεία διάδοση και τη διατήρηση της ιστορικής και πολιτισμικής κληρονομιάς της Ελλάδας.

Η Συλλογή Χαρτών της Βιβλιοθήκης της Βουλής θα εμπλουτίσει την πολιτική της αναπαράστασης στον χώρο της χαρτογραφίας, προτείνοντας μια κριτική ανάγνωση των χαρτών ως ιδεολογικών τεκμηρίων που αφηγούνται εξουσιαστικές σχέσεις, επιτελούν γεωπολιτικούς ρόλους και μετέχουν ενεργά στην πολιτισμική συγκρότηση της πραγματικότητας.

Η ψηφιακή βιβλιοθήκη της Βουλής αναδεικνύει και διαφυλάσσει την ιστορική, πολιτική και θεσμική μνήμη της χώρας, προβάλλοντας αρχεία που σχετίζονται με την κοινοβουλευτική ιστορία, τον δημόσιο λόγο, προσωπικά αρχεία σημαντικών προσωπικοτήτων, εφημερίδες, χάρτες και ηχητικό υλικό. Μέσω αυτού του μηχανισμού, ενισχύεται η κατανόηση και η ανάδειξη της πολιτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, συμβάλλοντας σημαντικά στην ακαδημαϊκή έρευνα και στη μελέτη των πολιτικών εξελίξεων.

Η ιστορική μνήμη που προκύπτει μέσα από την Ψηφιακή Βιβλιοθήκη δεν αποτελεί μια απλή, στατική καταγραφή του παρελθόντος· αντιθέτως, περιλαμβάνει την ατομική και συλλογική μνήμη, όπου το παρελθόν αναπαράγεται, αφηγείται και ζωντανεύει στο σήμερα. Έτσι δημιουργούνται νέοι ψηφιακοί τόποι μνήμης.

Παράλληλα, η Ψηφιακή Βιβλιοθήκη λειτουργεί ως ένα σημαντικό εργαλείο εκδημοκρατισμού της γνώσης και της διαφάνειας, επιτρέποντας την ευρεία

¹ Μαρία Καμηλάκη, Το έργο «ψηφιοποίηση τεκμηρίων της Βιβλιοθήκης της Βουλής» στο *Βουλή... επί του περιστευλίου*, τεύχος 094, Ιούνιος 2025, σελ.10-33
https://www.hellenicparliament.gr/userfiles/ebooks/periodiko_t094/index.html

πρόσβαση σε ιστορικά τεκμήρια που αφορούν την πολιτική ζωή και τους θεσμούς της χώρας. Με αυτόν τον τρόπο, συμβάλλει στη διαχείριση της συλλογικής μνήμης και στη βαθύτερη κατανόηση των κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων.

Η ψηφιοποίηση των αρχείων εξασφαλίζει τη διατήρησή τους και παράλληλα τη διευρυμένη πρόσβαση των πολιτών μέσω ψηφιακής πλατφόρμας, ενισχύοντας την προβολή και ανάδειξη σημαντικών ιστορικών και πολιτισμικών γεγονότων. Σκοπός της Βιβλιοθήκης είναι η σύνδεση του παρελθόντος με το παρόν ενδυναμώνοντας την κοινωνική συνοχή. Παράλληλα με τη δημοσιοποίηση της Συλλογής, θα παρέχεται η δυνατότητα θεματικής ανεύρεσης τεκμηρίων που απουσιάζουν από άλλες συλλογές χαρτών ή αντίστροφα, ώστε να αναδειχθεί η συμπληρωματικότητα μεταξύ τους.

Η Συλλογή προήλθε κυρίως από δωρεές, καταθέσεις δημόσιων οργανισμών και ένας μικρότερος αριθμός τεκμηρίων από αγορές. Σημαντικά τεκμήρια που περιλαμβάνει η ψηφιακή συλλογή ενδεικτικά αναφέρονται ο χειρόγραφος πορτολάνος (κειμενικός χάρτης) του 16^{ου} αιώνα, χάρτες του Ελλαδικού χώρου από τον 16^ο έως 18^ο αι., όπως ο χάρτης του Σοφιανού 1540, η Χάρτα του Ρήγα 1796 (δύο αντίτυπα), χάρτες του 19^{ου} αι. των χαρτογράφων Keiperl και Kaupert, χάρτες πολιτικοί και στρατιωτικοί των παγκοσμίων πολέμων, χάρτες ιστορικοί – συνόρων, μετακινήσεων πληθυσμών, της Χαρτογραφικής Υπηρεσίας Στρατού και της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού, χάρτες πολεοδομικούς, κυρίως, της Αθήνας, του Βρετανικού Στρατού και της Υδρογραφικής Υπηρεσίας, δασικούς, εδαφολογικούς, αστρονομικούς αλλά και τη Συλλογή Χαρτών του Ιωάννη Μεταξά.²

Ένα μεγάλο μέρος των χαρτών που δεν βρίσκεται στην ψηφιακή βιβλιοθήκη συντηρείται και ψηφιοποιείται, από τα αντίστοιχα εργαστήρια της Βιβλιοθήκης της Βουλής με σκοπό να προστεθούν στο σύνολο της Ψηφιακής Συλλογής.

² Ο Ιωάννης Μιχαήλ Μεταξάς (1871- 1941) ήταν Έλληνας στρατιωτικός, πολιτικός που διετέλεσε πρωθυπουργός και δικτάτορας. Ο Μεταξάς έμεινε στην ιστορία για την απόρριψη του ιταλικού τελεσιγράφου της 28ης Οκτωβρίου 1940, που εντυπώθηκε στη συλλογική μνήμη ως «ΟΧΙ».

Η περίπτωση της Ελλάδας είναι χαρακτηριστική: η γεωγραφία γίνεται εργαλείο ιδεολογικής παιδείας, και η ελληνοκεντρική ανάγνωση του χώρου εκφράζεται μέσα από χάρτες που συνδυάζουν τον αρχαίο κόσμο με τη σύγχρονη εθνική ταυτότητα. Κατά τον 19^ο και 20^ό αιώνα, και ιδιαίτερα στον Ψυχρό Πόλεμο, η χαρτογραφία αποκτά νέα διάσταση: γίνεται μέσο προβολής ισχύος, προπαγάνδας και γεωπολιτικής οριοθέτησης.³ Η γεωπολιτική σημασία των χαρτών δεν περιορίζεται στη στρατηγική· επεκτείνεται στην κουλτούρα. Οι χάρτες στα σχολικά εγχειρίδια, στην τηλεόραση, ακόμα και σε παιχνίδια αναπαράγουν παγιωμένες αντιλήψεις για το κέντρο και την περιφέρεια, τον εχθρό και τον σύμμαχο, τον ισχυρό και τον ευάλωτο.

Με τα παραπάνω βήματα θεωρούμε ότι ο στόχος της ψηφιακής βιβλιοθήκης πραγματοποιήθηκε αρχικά με την συστηματική ανάπτυξη διεργασιών για τη συλλογή, αποθήκευση και οργάνωση της πληροφορίας σε ψηφιακή μορφή. Η προώθηση της αποτελεσματικής και οικονομικής διανομής της πληροφορίας σε όλους τους αναγνώστες, η ενθάρρυνση των συνεργατικών προσπαθειών στην έρευνα και στη μελέτη, η ενδυνάμωση της επικοινωνίας και της συνεργασίας ανάμεσα και μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και της Βιβλιοθήκης (έρευνα, μεταπτυχιακές εργασίες, πρακτική άσκηση) ενισχύουν τον ηγετικό της ρόλο στην παραγωγή και τη διάχυση της γνώσης.

Με την ταχεία εξέλιξη της Τεχνητής Νοημοσύνης και της Μηχανικής Μάθησης (ML), ανοίγονται νέες δυνατότητες για την αξιοποίησή τους στο περιβάλλον των βιβλιοθηκών.⁴ Οι τεχνολογίες αυτές μπορούν να ενισχύσουν τις καθημερινές εργασίες, εισάγοντας καινοτόμες υπηρεσίες και λειτουργίες⁵. Ενδεικτικά, η Τεχνητή Νοημοσύνη και η ML μπορούν να βελτιώσουν την οπτική αναγνώριση χαρακτήρων (OCR), να επιτρέψουν την αξιοποίηση συλλογών προσβάσιμων από μηχανές ή να υποστηρίξουν τη δημιουργία νέων εργαλείων για ερευνητές, χρήστες και επαγγελματίες πληροφόρησης.

³ Γεώργιος-Στυλιανός Πρεβελάκης, *Τα Ξύλινα Τείχη – Γεωπολιτική των Ελληνικών Δικτύων*, εκδ. Εκδόσεις ΚΕΡΚΥΡΑ Economía Publishing, 2020, σελ.89-100

⁴ <https://www.ifla.org/news/release-of-ifla-entry-point-to-libraries-and-ai-document/> 17/08/2025

⁵ Βασίλης Πολυχρονόπουλος, *Η Τεχνητή Νοημοσύνη στις Βιβλιοθήκες*, εκδ. Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2024 <https://www.openbook.gr/i-techniti-noimosyni-stis-vivliothikes/>

Η γνώση, στο περιβάλλον των πανεπιστημίων και των ερευνητικών ιδρυμάτων, δεν είναι ένα αφηρημένο σύνολο δεδομένων. Αποτελεί ζωντανή πρακτική, όπου η ελευθερία, η ακεραιότητα και η ευημερία της ακαδημαϊκής κοινότητας συνδέονται άρρηκτα με τον τρόπο πρόσβασης, ερμηνείας και επανανοηματοδότησης των τεκμηρίων του παρελθόντος. Η περίπτωση της Συλλογής Χαρτών της Βιβλιοθήκης της Βουλής προσφέρει ένα νέο πεδίο παρατήρησης, πώς τα τεκμήρια της γεωγραφικής και πολιτικής μνήμης μετασχηματίζονται σε φορείς πολιτισμικής, ηθικής και παιδαγωγικής δράσης μέσω της ψηφιοποίησης και της ενσωμάτωσης ψηφιακών εργαλείων ανάλυσης, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης στο άμεσο μέλλον. Γενικότερα, αναφορικά με το σύνολο του περιεχομένου της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης είναι σχεδόν βέβαιο ότι εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης θα λύσουν προβλήματα Οπτικής Αναγνώρισης Χαρακτήρων (OCR).

Η Συλλογή Χαρτών της Βιβλιοθήκης της Βουλής αναδεικνύεται ως εμβληματικό παράδειγμα αυτής της μετάβασης: από τα φυσικά τεκμήρια γεωγραφικής, πολιτικής και πολιτισμικής μνήμης, σε ψηφιακές πύλες γνώσης και ανοιχτής πρόσβασης, που θέτουν νέα ερωτήματα για την ψηφιακή διαμεσολάβηση της ιστορικής μνήμης, τη δεοντολογία της τεκμηρίωσης και ψηφιοποίησης, την επιστημονολογική αξιοποίηση των συλλογών, και τον ρόλο τους στην καλλιέργεια της ιστορικής συνείδησης και του κριτικού γραμματισμού.

Στην Βιβλιοθήκη της Βουλής μας ενδιαφέρει σταθερά η εξωστρέφεια δίνοντας περισσότερο βάση στους νέους πολίτες και ειδικότερα στους μαθητές όλων των βαθμίδων. Δεχόμαστε καθημερινά, σε όλα τα τμήματα της, Τμήμα Κοινοβουλευτικής Βιβλιοθήκης, Τμήμα Αρχείων, Βιβλιοθήκη Πόλης και Μπενάκειο Βιβλιοθήκη, ομάδες μαθητών, οι οποίες παρακολουθούν διάφορα προγράμματα εμπνευσμένα και σχεδιασμένα μέσα από τα τεκμήρια που διαθέτει το κάθε τμήμα. Έτσι λοιπόν, με την ευκαιρία της ψηφιοποίησης του μεγαλύτερου όγκου της Συλλογής Χαρτών, μας έχει δοθεί η δυνατότητα σχεδιασμού εκπαιδευτικών προγραμμάτων, αρχικά για την πρωτοβάθμια και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση με αντικείμενο την Γεωγραφία και την

Χαρτογραφία, ενώ ερευνούμε και τη διαμόρφωση προγραμμάτων μέσα από την Τεχνητή Νοημοσύνη.

Χαρτογραφία και Τεχνητή Νοημοσύνη

Συνολικά, οι νέες τεχνολογίες μετασχηματίζουν την ιστορική μνήμη από ένα στατικό αρχείο σε ένα ζωντανό, συλλογικό και ευρέως προσβάσιμο αγαθό, ενισχύοντας τη διατήρηση και την περαιτέρω διάδοσή της στην κοινωνία.

Οι δυνατότητες και οι προοπτικές που ανοίγονται είναι τεράστιες όπως μας πληροφορεί το άρθρο του καθηγητή χαρτογραφίας Georg Gartner του Vienna University of Technology της Αυστρίας και πρόεδρο της International Cartographic Association, «Why AI and Large Language Models Benefit from Cartography»⁶. Η χαρτογραφία παρέχει μια γέφυρα για την ενσωμάτωση κειμενικών δεδομένων που επεξεργάζονται μεγάλα γλωσσικά μοντέλα με γεωχωρικά δεδομένα που χειρίζεται το GeoAI (Geospatial Artificial Intelligence). Τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα μπορούν να αναλύσουν ένα μεγάλο σώμα κειμένου - όπως άρθρα ειδήσεων, αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ιστορικά έγγραφα - για την εξαγωγή γεωχωρικών σχετικών πληροφοριών. Αυτές οι πληροφορίες μπορούν στη συνέχεια να «γεωκωδικοποιηθούν» και να οπτικοποιηθούν μέσω χαρτών.

Η εισήγηση του Evan Thornberry, Head and Curator στο David Rumsey Map Center των Βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου του Stanford, με θέμα "Transforming Historical Maps with Computer Vision, VR/AR & AI," παρουσιάστηκε στο 32ο Διεθνές Συνέδριο Χαρτογραφίας⁷ (ICC 17-22/7/2025) στο Βανκούβερ. Στην εισήγησή του, ο Thornberry ανέδειξε πώς οι μεγάλες βάσεις δεδομένων ιστορικών χαρτών μπορούν να μετασχηματιστούν με τη χρήση προηγμένων τεχνολογιών όπως η υπολογιστική όραση, η εικονική και

⁶ <https://www.esri.com/about/newsroom/arcnews/why-ai-and-large-language-models-benefit-from-cartography#:~:text=The%20integration%20of%20cartography%20with,recognize%20patterns%20and%20detect%20anomalies> 18/08/2025

⁷ <https://icc2025.com/> 20/08/2025

επαυξημένη πραγματικότητα (VR/AR)⁸ και η τεχνητή νοημοσύνη, ώστε να γίνουν ευέλικτες και δημιουργικές πηγές πληροφοριών για το κοινό.

Η Διεθνής Ένωση Χαρτογραφίας (ICA)⁹ προωθεί ενεργά την ενσωμάτωση της χαρτογραφίας με την τεχνητή νοημοσύνη μέσω συνεργασιών, έρευνας και ειδικών επιτροπών, με στόχο την ενίσχυση της γεωχωρικής νοημοσύνης και των εφαρμογών Τεχνητής Νοημοσύνης στο μέλλον. Η χαρτογραφία παραμένει θεμελιώδης για την κατανόηση του χώρου σε ένα ψηφιακά συνδεδεμένο κόσμο. Συμβάλλει στη γνώση της Ιστορίας ενός τόπου αλλά και στην κατανόηση της γεωπολιτικής και των συνθηκών που προκύπτουν.¹⁰

Ενσωματώνοντας τις χαρτογραφικές αρχές, τα μοντέλα που βασίζονται στη Γεωτεχνική Τεχνητή Νοημοσύνη (GeoAI) μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία θεματικών χαρτών, που διευκολύνουν τη λήψη αποφάσεων στην κατανόηση σύνθετων γεωχωρικών δεδομένων, διευκολύνοντας τον σχεδιασμό και την κατανομή πόρων που βασίζονται σε δεδομένα. Μάλιστα, σε αυτό το πλαίσιο, ίσως μπορεί να επινοηθεί ένας νέος όρος: MapAI.

Εξαιρετικές εφαρμογές έχουν αναπτυχθεί και πτυχιακές εργασίες δοκιμαστεί στο εξωτερικό και την Ελλάδα όπως η περίπτωση του «CensusMap: Διαδικτυακή διαδραστική χαρτογραφική εφαρμογή για την απεικόνιση απογραφικών δεδομένων πληθυσμού και κοινωνικών συνθηκών»¹¹. Η εφαρμογή αποτελείται από θεματικούς χάρτες απεικόνισης των απογραφικών δεδομένων πληθυσμού και κοινωνικών συνθηκών της ΕΛΣΤΑΤ, που καταγράφηκαν κατά τις Γενικές Απογραφές Κτηρίων και Πληθυσμού – Κατοικιών το 2011. Τα συγκεκριμένα στατιστικά στοιχεία αποτελούν σημαντικό εργαλείο για πληθώρα κλάδων και ειδικοτήτων, σε επαγγελματικό και ακαδημαϊκό επίπεδο. Η οπτικοποίησή τους σε μια θεματική χαρτογραφική απεικόνιση αποτυπώνει και τη χωρική πληροφορία αυτών των στοιχείων, ενώ

⁸ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/virtual-and-augmented-reality-coalition> 21/08/2025

⁹ <https://icaci.org/> 20/08/2025

¹⁰ Ευάγγελος Λιβιεράτος, *Ένα ταξίδι στην κυριαρχία των χαρτών – Ιστορίες για την απεικόνιση της διεύρυνσης του κόσμου*, εκδ. Ζήτη, 2007, σελ.9-12

¹¹ https://www.openarchives.gr/aggregator-openarchives/edm/ntua/000011-123456789_54314 21/08/2025

ως οπτική πληροφορία αφομοιώνεται πιο αποτελεσματικά από τον ανθρώπινο εγκέφαλο σε σχέση με την αλφαριθμητική μορφή.

Από το ΑΒ στο ΑΙ

Σε μια εποχή μεταίχμιο, τα ερωτήματα αυτά αποκτούν νέα ένταση όταν οι λειτουργίες της τεκμηρίωσης και της ανάλυσης διαδίδονται από αλγορίθμους και αυτοματοποιημένα συστήματα.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη αποτελεί μια συνολική, παγκόσμια και ταυτόχρονα αφηρημένη έννοια, η οποία περιλαμβάνει ποικίλους και διαφορετικούς τρόπους λειτουργίας και πολλές εκδοχές που διαφέρουν μεταξύ τους. Ο βασικός της ορισμός που έδωσε ο κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (13/6/2024) εξηγεί ότι «το σύστημα Τεχνητής Νοημοσύνης είναι ένα μηχανικό σύστημα που έχει σχεδιαστεί για να λειτουργεί με διαφορετικά επίπεδα αυτονομίας και μπορεί να παρουσιάζει προσαρμοστικότητα μετά την εφαρμογή του και το οποίο, για ρητούς ή σιωπηρούς στόχους, συνάγει από τα στοιχεία εισόδου που λαμβάνει, πώς να παράγει στοιχεία εξόδου, όπως προβλέψεις, περιεχόμενα, συστάσεις ή αποφάσεις που μπορούν να επηρεάσουν υλικά ή εικονικά περιβάλλοντα».^{12 13} Δεν πρόκειται δηλαδή για μια συγκεκριμένη και σαφώς καθορισμένη τεχνολογία. Στην πραγματικότητα, αν θέλουμε να είμαστε ακριβείς, δεν θα έπρεπε να μιλάμε για μία απλή Τεχνητή Νοημοσύνη, αλλά για πολλές διαφορετικές μορφές τεχνητής νοημοσύνης, καθώς το περιεχόμενο και η έννοια της αλλάζει ανάλογα με το αν την προσεγγίζουμε ως επιστημονικό πεδίο ή ως τεχνολογικό εργαλείο.¹⁴

Η Τεχνητή Νοημοσύνη προσφέρει αυτοματισμούς και λύσεις που πριν από μερικά χρόνια θα βρίσκαμε σε βιβλία επιστημονικής φαντασίας. Υπάρχει κίνδυνος να χαθούν σημαντικές δεξιότητες, όπως για παράδειγμα η κριτική σκέψη; Η κριτική σκέψη που είναι αποτέλεσμα ορθής γνώσης, εμπειρίας και

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32024R1689> 21/08/2025

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el> 21/08/2025

¹⁴ Λίλιαν Μήτρου, Σπύρος Τάσσης, Ηλιάνα Κωστή, Απόστολος Βόρρας, Βασίλης Καρκατζούνης στο «Μπορεί ο αλγόριθμος... να είναι ηθικός, να είναι διαφανής, να δικάζει να διοικεί;» επιστημονική επιμέλεια Λίλιαν Μήτρου, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2023, σελ. 13

προσωπικής αντίληψης. Είναι κοινά αποδεκτό όμως ότι η ανάπτυξη κάθε τεχνολογίας οφείλει να έχει στόχο της τον άνθρωπο. Με το βλέμμα σε αυτό οφείλουμε ως κοινωνία, κράτος, πανεπιστήμιο να βάλουμε όρια και κανόνες.

Πνευματικά δικαιώματα και προσωπικά δεδομένα είναι τα φλέγοντα σημεία που έχουν να κάνουν με την Τεχνητή Νοημοσύνη, αλλά και το εξίσου σημαντικό την εξισορρόπηση της καινοτομίας με την βιωσιμότητα, καθώς σιγά-σιγά γίνεται γνωστό ότι η εκπαίδευση και λειτουργία μοντέλων απαιτεί τεράστια υπολογιστική ισχύ, με αποτέλεσμα να έχουμε τεράστια κατανάλωση ενέργειας και νερού για την ψύξη των data centers. Στο βωμό της προόδου της τεχνολογίας έγιναν εξαιρέσεις¹⁵ ώστε τα μοντέλα παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης να χρησιμοποιήσουν διαδικτυακό περιεχόμενο για εκπαιδευτικούς σκοπούς χωρίς αναφορά πηγής! Τα πνευματικά δικαιώματα εξαυλώθηκαν! Έτσι λοιπόν προκύπτει το βασικό ερώτημα: ποιος είναι ο δημιουργός του έργου που παράγεται μέσω τεχνητής νοημοσύνης; Στις μεγάλες δυνάμεις της τεχνητής νοημοσύνης, ΗΠΑ και Κίνα, υπάρχουν κεφαλαιώδεις αντικρουόμενες απόψεις: Στην μεν πρώτη υποστηρίζουν ότι η τεχνητή νοημοσύνη δεν μπορεί να παράγει πρωτότυπο έργο και πως το έργο ανήκει στην εταιρεία της μηχανής αναζήτησης, στη δε δεύτερη, επειδή ο χρήστης δίνει τις ακριβείς οδηγίες στην αναζήτηση, εκείνος είναι ο δημιουργός.

Όσον αφορά στα προσωπικά δεδομένα, ήδη με την εκτεταμένη αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001 με το άρθρο 9^A περιλήφθηκε η ίδρυση ανεξάρτητης διοικητικής αρχής για την προστασία των προσωπικών δεδομένων (Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα)¹⁶. Η Τεχνητή Νοημοσύνη δοκιμάζει, κατά κύριο λόγο, τις βασικές αρχές προστασίας των προσωπικών δεδομένων που είναι η αρχή της νομιμότητας, της αντικειμενικότητας και της διαφάνειας, του περιορισμού του σκοπού, της ελαχιστοποίησης των δεδομένων, της ακρίβειας, του περιορισμού της περιόδου αποθήκευσης, της ακεραιότητας και εμπιστευτικότητας των δεδομένων και η αρχή της

¹⁵ Λίλιαν Μήτρου, Σπύρος Τάσσης, Ηλιάνα Κωστή, Απόστολος Βόρρας, Βασίλης Καρκατζούνης στο «Μπορεί ο αλγόριθμος... να είναι ηθικός, να είναι διαφανής, να δικάζει να διοικεί;» επιστημονική επιμέλεια Λίλιαν Μήτρου, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2023, σελ. 61

¹⁶ <https://www.dpa.gr> 21/08/2025

λογοδοσίας¹⁷. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹⁸ αναμένεται να δώσει περαιτέρω κατευθυντήριες οδηγίες το 2026, οι οποίες θα τεθούν σε πλήρη εφαρμογή ενώ υπάρχουν καθυστερήσεις στη συγκρότηση εποπτικών αρχών.

Η σχέση μεταξύ Τεχνητή Νοημοσύνη και ακαδημαϊκής ελευθερίας στην Ελλάδα εξετάζεται σε ένα πλαίσιο, στο οποίο η χώρα προωθεί ενεργά την ενσωμάτωση της Τεχνητής Νοημοσύνης σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, με έμφαση στην ηθική χρήση, την καινοτομία και την κοινωνική υπευθυνότητα¹⁹. Η Ελλάδα έχει αναπτύξει εθνική στρατηγική²⁰ για την Τεχνητή Νοημοσύνη, επενδύοντας σε υποδομές, εκπαίδευση και ψηφιακή κατάρτιση, με στόχο να ενισχύσει την παραγωγικότητα και την ανάπτυξη, αλλά και να αποφύγει τον ψηφιακό διχασμό που θα μπορούσε να πλήξει την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κοινωνία της πληροφορίας.

Στον ακαδημαϊκό χώρο, η χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης εγείρει σημαντικούς προβληματισμούς σχετικά με την προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας, την ηθική διάσταση και την αποφυγή διακρίσεων. Η εισαγωγή εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης στην εκπαίδευση πρέπει να γίνεται με προσοχή, ώστε να μην επηρεάζεται αρνητικά η διάπλαση υπεύθυνων πολιτών και να διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση σε εκπαιδευτικά ιδρύματα²¹. Ο ευρωπαϊκός κανονισμός για την Τεχνητή Νοημοσύνη χαρακτηρίζει τα συστήματα που χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση ως υψηλού κινδύνου, καθώς μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά την εκπαιδευτική και επαγγελματική πορεία των ατόμων, και επισημαίνει τον κίνδυνο αναπαραγωγής διακρίσεων εις βάρος ευάλωτων ομάδων.

¹⁷ Γεώργιος Ι. Γαλανόπουλος, Άρθρο 9^Α Προστασία Προσωπικών Δεδομένων – Σύνταγμα προσωπικά δεδομένα και Τεχνητή Νοημοσύνη: μια μεταβαλλόμενη γεωμετρία στο *Τεχνητή Νοημοσύνη – Ανθρώπινα Δικαιώματα Δημοκρατία & Κράτος Δικαίου*, επιμ. Ευριπίδης Στ. Στυλιανίδης, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2025

¹⁸ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/european-approach-artificial-intelligence> 21/08/2025

¹⁹ Ειρήνη- Νικολέτα Αυγερινού, *Τεχνητή Νοημοσύνη και Παροχή Έννομης Προστασίας - Διπλωματική Εργασία*, ΕΚΠΑ Νομική Σχολή, Αθήνα, 2024, σελ. 17-24
<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/3448111/file.pdf>

²⁰ <https://eci-org.eu/?p=13507> 22/08/2025

²¹ https://www.syntagmawatch.gr/trending-issues/texnith-nohmosynh-kai-ekpaideysh/#_ftnref1

Παράλληλα, στην Ελλάδα αναπτύσσεται μια δυναμική κοινότητα ερευνητών και επαγγελματιών Τεχνητής Νοημοσύνης μέσω συνεδρίων όπως το *Greeks in AI*²², που επιδιώκει τη γεφύρωση ακαδημαϊκού και βιομηχανικού χώρου, την ενίσχυση συνεργασιών και την αντιμετώπιση του φαινομένου του *brain drain*,²³ προωθώντας την τοπική απασχόληση και καινοτομία.

Συνολικά, η Ελλάδα επιδιώκει να ενσωματώσει την Τεχνητή Νοημοσύνη με σεβασμό στην ακαδημαϊκή ελευθερία και τα δικαιώματα στην εκπαίδευση, προωθώντας παράλληλα την ψηφιακή παιδεία ως θεμελιώδες δικαίωμα, ώστε να αποφευχθεί ο ψηφιακός αποκλεισμός και να διασφαλιστεί η κοινωνική δικαιοσύνη στην εποχή της τεχνολογικής μετάβασης.²⁴ Έχει εκπονηθεί «Σχέδιο για τη μετάβαση της Ελλάδας στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης»²⁵ από την Επιτροπή Υψηλού Επιπέδου²⁶ που έχει συσταθεί για την Τεχνητή Νοημοσύνη με στόχο την χάραξη εθνικής πολιτικής χωρίς βεβαίως να διαφοροποιηθεί από το ευρωπαϊκό κατευθυντήριο πλαίσιο. Αντιθέτως, επιθυμεί να συνδιαμορφώσει το ευρωπαϊκό πλαίσιο στέλνοντας παρατηρήσεις στο Σχέδιο Κανονισμού για την Τεχνητή Νοημοσύνη, το λεγόμενο *AI Act*.²⁷

Η ψηφιακή κατάρτιση θα παίξει κρίσιμο ρόλο στην προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης και πιο συγκεκριμένα θα βοηθήσει την ψηφιακή παιδεία για φοιτητές και τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν τη λειτουργία της, τα όριά της, αλλά και τις συνέπειες της χρήσης της. Η γνώση αυτή επιτρέπει πιο συνειδητή και

²² <https://www.nationalcoalition.gov.gr/event/greeks-in-ai-2025-19-20-iolyioy-2025-serafeio-athina/> 21/08/2025

²³ Το "brain drain" (διαρροή εγκεφάλων) σημαίνει τη μαζική μετανάστευση εξειδικευμένων και μορφωμένων ατόμων από μια χώρα σε άλλη, συνήθως για την αναζήτηση καλύτερων ευκαιριών εργασίας, εκπαίδευσης ή συνθηκών ζωής στο εξωτερικό. Αυτό το φαινόμενο οδηγεί στην απώλεια πολύτιμου επιστημονικού και εργατικού δυναμικού για τη χώρα καταγωγής, με αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία και την ανάπτυξή της.

²⁴ Ειρήνη Σταματούδη, «Άρθρο 17 Προστασία της Ιδιοκτησίας - Πνευματική Ιδιοκτησία και Έργα Παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης: ποιος θεωρείται δημιουργός;» στο *Τεχνητή Νοημοσύνη Ανθρώπινα Δικαιώματα, Δημοκρατία & Κράτος Δικαίου*, επιμέλεια Ευριπίδης Στυλιανίδης, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2025, σελ. 353

²⁵ <https://foresight.gov.gr/studies/sxedio-gia-ti-metavasi-tis-elladas-stin-epoxi-tis-texnitis-noimosynis/>

²⁶ <https://www.syntagmawatch.gr/trending-issues/h-symvouleutiki-epitropi-ypsilou-epipedou-gia-thn-texnhth-nohmosynh/>

²⁷ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>

υπεύθυνη χρήση τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, αποτρέποντας την απομυθοποίηση και την παραπληροφόρηση.²⁸

Δηλωτικό της ένταξης Τεχνητής Νοημοσύνης στα κοινοβούλια είναι η δημοσίευση που παρουσιάζει 40 κατευθυντήριες γραμμές για την εισαγωγή και χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης στα κοινοβούλια, υποστηρίζοντας τη μετάβαση από έντυπα μέσα σε ψηφιακές, τεχνολογικά προηγμένες διαδικασίες. Συντάχθηκε από διεθνή ομάδα 20 εμπειρογνομόνων με εκπρόσωπο από το Ελληνικό Κοινοβούλιο τον Δρ. Φώτιο Φυτσίλη, μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων, κατά το διάστημα Σεπτεμβρίου 2023 – Απριλίου 2024. Έχει στόχο να προετοιμάσει τα κοινοβούλια για υπεύθυνη, ηθική και διαφανή χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση πολιτικής, την ενίσχυση της συμμετοχικότητας, την εκπαίδευση και τη διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος. Οι οδηγίες έχουν ολιστική προσέγγιση, καλύπτουν θέματα όπως η ιδιωτικότητα, η ασφάλεια και ο σχεδιασμός συστημάτων, και αφορούν κοινοβούλια σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, ενώ διατηρούν τεχνολογική ουδετερότητα για να παραμείνουν επίκαιρες παρά τις γρήγορες τεχνολογικές εξελίξεις.²⁹

Συμπεράσματα και Προτάσεις

Η περίπτωση της Συλλογής Χαρτών της Βιβλιοθήκης της Βουλής αναδεικνύει τη δυνατότητα των ιστορικών τεκμηρίων να λειτουργούν ως γέφυρες μεταξύ παρελθόντος και μέλλοντος, μεταξύ επιστημονικής αυστηρότητας και παιδαγωγικής ανοιχτότητας, μεταξύ αναλογικού και ψηφιακού τεκμηρίου.

Για να διασφαλιστεί ότι οι συλλογές γενικότερα, θα συνεχίσουν να υπηρετούν την ακαδημαϊκή ελευθερία, την ευημερία και την ακεραιότητα, προτείνονται:

²⁸ Φερενίκη Παναγοπούλου – Κουτνατζή, *Τεχνητή νοημοσύνη και εκπαίδευση: Προς ένα δικαίωμα στην ψηφιακή παιδεία* <https://www.syntagmawatch.gr/trending-issues/teknith-nohmosynh-kai-ekpaideysh/>

²⁹ Φώτιος Φυτσίλης, Jörn von Lucke, Franklin De Vrieze, *Κατευθυντήριες οδηγίες για την τεχνητή Νοημοσύνη στα Κοινοβούλια*, Westminster Foundation for Democracy, Ιούλιος 2024 <https://www.wfd.org/sites/default/files/2025-06/wfd-ai-guidelines-for-parliaments-2024-greek.pdf>

Η συγκρότηση διαθεματικών επιμελητικών ομάδων, όπου ιστορικοί, τεκμηριωτές, βιβλιοθηκονόμοι και ειδικοί στην Τεχνητή Νοημοσύνη θα συνεργάζονται με διαφανείς αρχές. Αυτή η προσέγγιση επιδιώκει να προωθήσει το διεπιστημονικό έργο και τη συλλογική γνώση, αξιοποιώντας και τις δυνατότητες της Τεχνητής Νοημοσύνης, με σεβασμό στην επιστημονική τεκμηρίωση και στην οργανωτική τάξη των βιβλιοθηκών και αρχείων.

Προαπαιτούμενη είναι η ενσωμάτωση της κριτικής ψηφιακής επιμόρφωσης σε όλα τα επίπεδα της ανώτατης εκπαίδευσης. Η «κριτική ψηφιακή επιμόρφωση» δεν είναι απλά η εκμάθηση χρήσης ψηφιακών εργαλείων, αλλά περιλαμβάνει:

- Την καλλιέργεια κριτικής σκέψης ως προς τη χρήση, τις επιδράσεις και τις δυνατότητες των ψηφιακών τεχνολογιών.
- Την επίγνωση θεμάτων όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η ψηφιακή ασφάλεια, τα δικαιώματα, η ηθική και η διαδικτυακή επικοινωνία.
- Την ικανότητα αναγνώρισης ψηφιακών προβλημάτων και δυνατοτήτων με κριτικό και δημιουργικό τρόπο.
- Αυτή η ενσωμάτωση οφείλει να προωθείται ως στρατηγική σε όλα τα επίπεδα σπουδών, βοηθώντας τους φοιτητές και τους ακαδημαϊκούς να είναι όχι απλοί χρήστες αλλά υπεύθυνοι και ενημερωμένοι ψηφιακοί πολίτες.
- Ανάπτυξη ψηφιακών ή φυσικών μέσων και πλατφορμών που επιτρέπουν σε ερευνητές και μαθητές να παρατηρούν, να αναλύουν και να επανερμηνεύουν συλλογές (όπως αρχειακό υλικό, χάρτες, έργα τέχνης, μουσειακά αντικείμενα κ.ά.) με ανοιχτό και προσβάσιμο τρόπο.
- Η ηθική οριοθέτηση της χρήσης της Τεχνητής Νοημοσύνης, με βάση τις αρχές της διαφάνειας, της μη-μεροληψίας και της επιστημονικής ευθύνης.

Β Βιβλιογραφία & Δικτυογραφία

- Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. dpa.gr, <http://www.dpa.gr/el/node>.
- Αυγερινού Ειρήνη- Νικολέτα, *Τεχνητή Νοημοσύνη και Παροχή Έννομης Προστασίας -Διπλωματική Εργασία*, ΕΚΠΑ Νομική Σχολή, Αθήνα, 2024, σελ. 17-24
<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/3448111/file.pdf>
- Γαλανόπουλος Γεώργιος Ι., «Άρθρο 9Α Προστασία Προσωπικών Δεδομένων – Σύνταγμα προσωπικά δεδομένα και Τεχνητή Νοημοσύνη: μια μεταβαλλόμενη γεωμετρία» στο *Τεχνητή Νοημοσύνη – Ανθρώπινα Δικαιώματα Δημοκρατία & Κράτος Δικαίου*, επιμ. Ευριπίδης Στ. Στυλιανίδης, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2025
- Δίκαιο της ΕΕ - EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el>.
- Η Συμβουλευτική Επιτροπή Υψηλού Επιπέδου Για Την Τεχνητή Νοημοσύνη. Syntagma Watch, <https://www.syntagmawatch.gr/trending-issues/h-symvouleutiki-epitropi-ypsilou-epipedou-gia-thn-texnhth-nohmosynh/>.
- Καμηλάκη Μαρία, «Το έργο ψηφιοποίηση τεκμηρίων της Βιβλιοθήκης της Βουλής» στο *Βουλή... επί του περισταλίου*, τεύχος 094, Ιούνιος 2025, σελ.10-33
https://www.hellenicparliament.gr/userfiles/ebooks/periodiko_t094/index.html
- Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 300/2008, (ΕΕ) αριθ. 167/2013, (ΕΕ) αριθ. 168/2013, (ΕΕ) 2018/858, (ΕΕ) 2018/1139 και (ΕΕ) 2019/2144 και των οδηγιών 2014/90/ΕΕ, (ΕΕ) 2016/797 και (ΕΕ) 2020/1828 (κανονισμός για την τεχνητή νοημοσύνη) (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για

τον ΕΟΧ). 13 Ιουνίου 2024,

<http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/ell>.

- Μήτρου Λίλιαν, Τάσσης Σπύρος, Κωστή Ηλιάνα, Βόρρας Απόστολος, Καρκατζούνης Βασίλης στο «*Μπορεί ο αλγόριθμος... να είναι ηθικός, να είναι διαφανής, να δικάζει να διοικεί;*» επιστημονική επιμέλεια Λίλιαν Μήτρου, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2023, σελ. 13
- Παναγοπούλου – Κουτνατζή Φερενίκη, *Τεχνητή νοημοσύνη και εκπαίδευση: Προς ένα δικαίωμα στην ψηφιακή παιδεία*
<https://www.syntagmawatch.gr/trending-issues/teknith-nohmosynh-kai-ekpaideysh/>
- Πολυχρονόπουλος Βασίλης, *Η Τεχνητή Νοημοσύνη στις Βιβλιοθήκες*, εκδ. Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2024
<https://www.openbook.gr/i-techniti-noimosyni-stis-vivliothikes/>
- Πρεβελάκης Γεώργιος-Στυλιανός, *Τα Ξύλινα Τείχη – Γεωπολιτική των Ελληνικών Δικτύων*, εκδ. Εκδόσεις ΚΕΡΚΥΡΑ Economia Publishing, 2020, σελ.89-100
- Σταματούδη Ειρήνη, «Άρθρο 17 Προστασία της Ιδιοκτησίας - Πνευματική Ιδιοκτησία και Έργα Παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης: ποιος θεωρείται δημιουργός;» στο *Τεχνητή Νοημοσύνη Ανθρώπινα Δικαιώματα, Δημοκρατία & Κράτος Δικαίου*, επιμέλεια Ευριπίδης Στυλιανίδης, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2025, σελ. 353
- Σχέδιο για τη μετάβαση της Ελλάδας στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης. Ειδική Γραμματεία Μακροπρόθεσμου Σχεδιασμού,
<https://foresight.gov.gr/studies/sxedio-gia-ti-metavasi-tis-elladas-stin-epoxi-tis-texnitis-noimosynis/>.
- Φυτσιλής Φώτιος, Jörn von Lucke, Franklin De Vrieze, *Κατευθυντήριες οδηγίες για την τεχνητή Νοημοσύνη στα Κοινοβούλια*, Westminster Foundation for Democracy, Ιούλιος 2024
<https://www.wfd.org/sites/default/files/2025-06/wfd-ai-guidelines-for-parliaments-2024-greek.pdf>

- 32nd International Cartographic Conference | 32e Conférence Cartographique Internationale. 32nd International Cartographic Conference | 32e Conférence Cartographique Internationale, <https://icc2025.com/>.
- AI Act | Shaping Europe's Digital Future. 16 Σεπτέμβριος 2025, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>.
- CensusMap: Διαδικτυακή διαδραστική χαρτογραφική χαρτογραφική εφαρμογή για την απεικόνιση απογραφικών δεδομένων πληθυσμού και κοινωνικών συνθηκών. https://www.openarchives.gr/aggregator-openarchives/edm/ntua/000011-123456789_54314.
- ECI / Εθνική Επιτροπή Τεχνητής Νοημοσύνης – ECI. <https://eci-org.eu/?p=13507>.
- Gartner, Dr Georg. 'Why AI and Large Language Models Benefit from Cartography'. Esri, 12 Ιανουάριος 2025, <https://www.esri.com/about/newsroom/arcnews/why-ai-and-large-language-models-benefit-from-cartography>.
- Greeks in AI 2025: 19 – 20 Ιουλίου 2025 | Σεράφειο, Αθήνα. [nationalcoalition.gov.gr](https://www.nationalcoalition.gov.gr/nationalcoalition.gov.gr), <https://www.nationalcoalition.gov.gr/event/greeks-in-ai-2025-19-20-ioulioy-2025-serafeio-athina/>.
- International Cartographic Association The Mission of the International Cartographic Association (ICA) Is to Promote the Discipline and Profession of Cartography and GIScience in an International Context. International Cartographic Association. International Cartographic Association, <https://icaci.org/ecarto-news-august-2025/>.
- International Federation of Library Associations and Institutions [Release of 'IFLA Entry Point to Libraries and AI' document – IFLA](#)
- The Virtual and Augmented Reality Industrial Coalition | Shaping Europe's Digital Future. <https://digital->

strategy.ec.europa.eu/en/policies/virtual-and-augmented-reality-coalition.

- Η παρούσα έρευνα πραγματοποίησε διερευνητική αναζήτηση μέσω της πλατφόρμας τεχνητής νοημοσύνης Perplexity AI. (2025). Perplexity AI (version X.Y) [Μεγάλο γλωσσικό μοντέλο]. <https://www.perplexity.ai>

Στοιχεία ανακοίνωσης στην ελληνική γλώσσα

Τίτλος εργασίας

Η μετάβαση από τον αναλογικό στον ψηφιακό πολιτισμό. Η συλλογή χαρτών της Βιβλιοθήκης της Βουλής.

Στοιχεία συγγραφέα / συγγραφέων

Ασπασία Παπακωνσταντίνου, Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων Τμήμα Κοινοβουλευτικής Βιβλιοθήκης, a.papaconstantinou@parliament.gr

Κατερίνα Καλαντζή, Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων Τμήμα Κοινοβουλευτικής Βιβλιοθήκης, k.kalantzi@parliament.gr

Λέξεις-κλειδιά

1. ψηφιακός πολιτισμός
2. τεχνητή νοημοσύνη
3. παιδαγωγικό εργαλείο
4. πολιτιστική κληρονομιά
5. Συλλογή Χαρτών Βιβλιοθήκης Βουλής

Περίληψη

Η παρούσα ανακοίνωση εστιάζει στη δυναμική μετάβαση από τον αναλογικό στον ψηφιακό πολιτισμό, με αφορμή τη Συλλογή Χαρτών της Βιβλιοθήκης της Βουλής και της πρόσφατης λειτουργίας του Αποθετηρίου της Βιβλιοθήκης της Βουλής,

στις 8 Μαΐου 2025 (digitallibrary@parliament.gr). Στόχος είναι να διερευνηθεί πώς η διαδικασία της ψηφιοποίησης, σε συνδυασμό με τις τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης (AI), επηρεάζει θεμελιώδεις αξίες της ακαδημαϊκής ζωής: την ελευθερία της έρευνας, την ψυχική και πνευματική ευημερία της κοινότητας μάθησης και την επιστημονική ακεραιότητα.

Η ψηφιοποιημένη συλλογή, περιλαμβάνει 3.476 χάρτες από τον 16ο έως τον 20ό αιώνα, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα πολιτιστικού αποθέματος το οποίο μετασχηματίζεται από φυσικό τεκμήριο μνήμης σε ψηφιακή πύλη γνώσης. Η ψηφιοποίηση δεν είναι απλώς μια τεχνική διαδικασία, παρέχει τη δυνατότητα σε μελέτη με βαθιές δεοντολογικές και επιστημολογικές διαστάσεις: ποιες αφηγήσεις επιλέγονται να αναδειχθούν, πώς τεκμηριώνονται και πώς καθίστανται προσβάσιμες. Τα ερωτήματα αυτά αποκτούν νέα ένταση όταν οι λειτουργίες της τεκμηρίωσης και της ανάλυσης επικοινωνούνται από αλγορίθμους και αυτοματοποιημένα συστήματα.

Παράλληλα, αναδεικνύεται ο ρόλος της συλλογής ως παιδαγωγικού εργαλείου. Η χρήση ιστορικών χαρτών σε ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης μπορεί να ενισχύσει την κριτική σκέψη, τη σύνδεση με την ιστορική συνείδηση και τη συμμετοχική προσέγγιση στη γνώση. Ωστόσο, όλα αυτά προϋποθέτουν τη διασφάλιση ενός πλαισίου ηθικής χρήσης και τεχνολογικής επάρκειας που να υπηρετεί την ακαδημαϊκή κοινότητα συνολικά.

Η ανακοίνωση, μέσα από την εστίαση σε ένα συγκεκριμένο αρχείο πολιτιστικής μνήμης, φωτίζει τις προκλήσεις και τις δυνατότητες του μετασχηματισμού της γνώσης στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης.

Conference paper's details in English

The paper was presented at the **31st Panhellenic Academic Libraries Conference**, which took place at Ioannina (Greece) during 22-24 of October 2025. Conference website: <https://en.31palc.lib.uoi.gr/>

Title

The transition from analog to digital culture. The Map Collection of the Library of the Parliament.

Details of author / authors

Aspasia Papaconstantinou, Hellenic Parliamentary Library Head of Parliamentary Library Department, a.papaconstantinou@parliament.gr

Katerina Kalantzi, Hellenic Parliamentary Library Head of Parliamentary Library Department, k.kalantzi@parliament.gr

Keywords

1. digital culture
2. artificial intelligence
3. pedagogical tool
4. cultural heritage
5. Map Collection of the Library of the Hellenic Parliament

Abstract

This announcement focuses on the dynamic transition from analog to digital culture, on the occasion of the Map Collection of the Library of Greek Parliament and the recent operation of the Repository, on May 8 2025 (digitallibrary@parliament.gr). The aim is to explore how the process of digitization, combined with artificial intelligence (AI) technologies, affects fundamental values of academic life: freedom of research, the mental and spiritual well-being of the learning community and scientific integrity.

The digitized collection, comprising 3,476 maps from the 16th to the 20th centuries, is a typical example of a cultural repository that is being transformed from a physical memory artifact into a digital knowledge portal. Digitization is not just a technical process, it enables a study with profound ethical and

epistemological dimensions: which narratives are chosen to emerge, how are they documented and how are they made accessible. These questions acquire new intensity when the functions of documentation and analysis are communicated by algorithms and automated systems. At the same time, the role of the collection as a pedagogical tool is highlighted. The use of historical maps in digital learning environments can enhance critical thinking, the connection with historical consciousness and a participatory approach to knowledge. However, all of this requires ensuring a framework of ethical use and technological competence that serves the academic community as a whole.

The announcement, through its focus on a specific archive of cultural memory, illuminates the challenges and possibilities of the transformation of knowledge in the era of artificial intelligence.